

Vantaan Tikkurilantorin näyttävät betoniteokset

Gretel Hemgård,
maisema-arkkitehti MARK

Vantaan Tikkurilantorille on valmistunut kaksi oleskeluun tarkoitettua betonipenkkiä, jotka samalla rajaavat vesi- ja istutusaltaat.

Betonin pinta voi olla kuin silkkiä. Sen voi tuntea koskettaessa Vantaan kaupungintalon edustalle rakennetun vesialtaan pitkän, kaarevan penkin muotoja. "Vesipeiliksi" nimetty allas valmistui kesällä 2016. Tästä betonivalun hyvästä laatuasosta saatiin näyttöä jo marraskuussa 2014. Silloin valmistui Tikkurilantori ja sen keskelle vapaan ellipsin muotoinen vihreä saareke, kehyksenään samaan suunnittelutyöhön ja muutokieleen pohjautuva betoninen istuintaso, jonka leveys vaihtelee ja laajenee paikoin divaaniksi.

Nämä aiheet ovat lähes sellaisinaan perua toimistoni kilpailuvoitosta tammikuussa 2007. Kilpailun aiheena oli Tikkurilan kävelykeskustan suunnittelu kävelykatuineen, aukioineen ja puistoineen. Autoliikenteen siirto pois Asematieltä ja pysäköinnin siirto maan alle oli suunnittelukilpailun lähtökohtia. Toimistoni ehdotus nimimerkillä "Tik'kuja" voitti. Siinä kannen päälle rakentuva tori saa muotonsa rajautuen vuonna 1959 valmistuneeseen kaupungintaloon, uuteen valtuustosalin ja näitä vastapäätä valmistuneen asuinkerrostaloon. Torin asemaa kohtaamispaikkana ja solmu-kohtana haluttiin korostaa, mikä myös huomioitiin katujen ja kujien suuntia ja hierarkiaa osoittavilla viivoilla. Ne osoittavat tikkujen lailla yhteyksiä tai visuaalisia päätteitä. Näiden "tikkujen" tehtävänä olisi myös helpottaa näkövammaisten liikkumista. Materiaaliksi valittiin musta uritettu graniittilaatta, josta taiteilija Riikka Latva-Somppi toteutusvaiheessa loi oman taideprojektin monikielisillä lainauksilla vantaalaisen kotiseutuneuvoksen Lauri Leppäsen kirjasta.

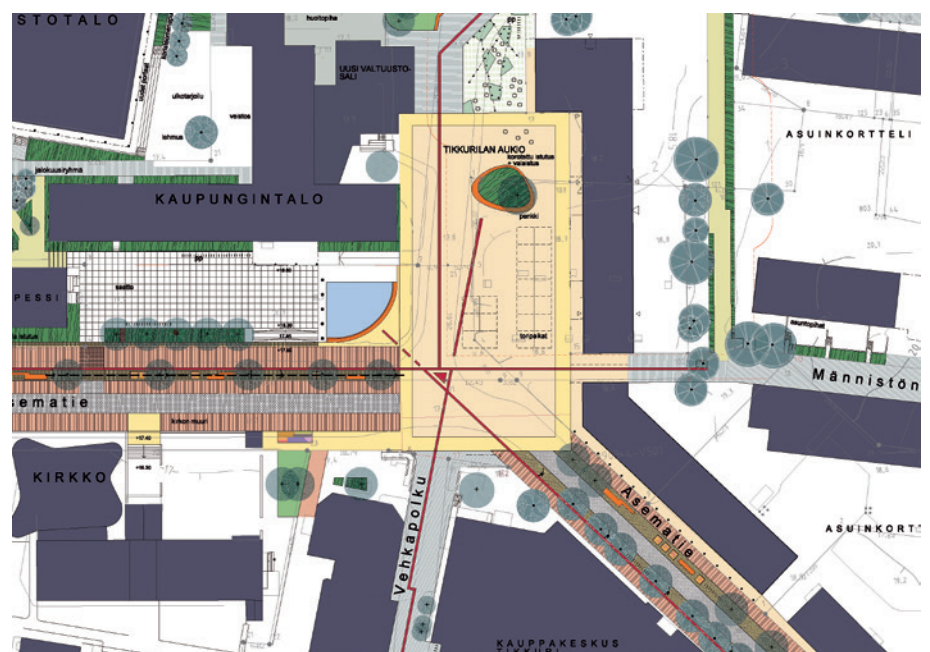
Tikkurilan toriaukion penkkisaareke ja Vesipeili-allas betonista

Kun pysäköintilaitos valmistui kaupungintalon edustan torin alle vuonna 2014, päästiin maanpäällä toteuttamaan ensimmäinen etappi, eli Tikkurilantorin laatoitus ja betonipenkin rajaama saareke. Penkin selkänöjä muodostaa muotoon höylätystä lehtikuusen säleistä rakennetun kaaren penkin aukion puoleiselle osalle.

Valokivikehä istuimen juurella valaisee vaalean siniharmaata penkin sivua alapäin mikä pimeään aikaan näyttää nostavan koko penkin laivan kaltaiseksi hahmoksi.

1 Tikkurilantorin yleissuunnitelma.

2 Toriaukion betonipenkki rajaa istutussaarekkeen. Penkin istuintason leveys vaihtelee. Selkänöjä on tehty metallirunkoon ja puiset säleet ovat lehtikuusta. Valokivikehä istuimen juurella valaisee penkin alaosa.

1

3

Vesipeili-altaan ja saarekkeen penkkien materiaaliksi nousi hyvin varhaisessa vaiheessa betoni. Olihan kaupungintalon edustan isokoisten laattojen alkuperäinen materiaali myös betoni. (Laattojen uusiminen sisältyi suunnittelukokonaisuuteen).

Tämä monipuolinen, vapaan muodon saltilva, moderni ja kestävä materiaali voitti muut mahdolliset vaihtoehdot, kuten luonnonkiven ja puun. Luonnonkivi olisi suunnitelman muodoilla liian juhlava ja monumentaalinen, kun taas puu olisi liian varhain vanheneva ja silloin tyylikkäälläkin muotoilulla arkipäiväinen. Vaikka betonin ilme vanhenemisen tai kolhujen myötä pinnaltaan muuttuisikin, uskoimme ulkomaisten kokemusten kautta sen ulkonäön kestävän tämän, edellyttäen että betonin koostumus ja valutekniikka on tehty hyvällä ammattitaidolla ja oikein.

Vesipeilin kaareva penkki asettuu kulkuakselien ja torin nivelkohtaan varsin näkyväksi ja vahvaksi aiheeksi torin reunalle. Ottaen huomioon kasvava jalankulkijoiden ja torilla oleskelevien ihmisten määrä ja torikauppa, mittasuhteet haluttiin sopivan suurpiirteiseksi. Torin saareke sijoittuu ihmisvirrasta hieman sivussa olevalle paikalle torin keskelle.

Saarekkeen ja altaan penkkien muodonantossa etsittiin paikan ja kaupunkitilan mitta-kaavaan istuvat muodot. Penkkien istuimen profiili on kummassakin sama. Näiden tuli

myös olla istuimukavuudeltaan houkuttelevia ja miellyttäviä.

Kaikki betonielementit oman muotoisinaan

Kysymyksissä muodon toteutuskelpoisuudesta käännyimme lukuisista betoniteoksista tunnetun ja materiaalin mahdollisuuksia tuntevan taiteilijan *Pertti Kukkosen* puoleen. Pertti valoi uskoa, kun itse en maisema-arkkitehtina osannut arvioida, olisiko haluamani muoto mahdollinen toteuttaa. Hän kyllä myönsi vapaamuotoisten kaarien olevan valuteknisesti vaativia. Ennen kaikkea hän korosti, miten tärkeää on löytää oikea muottitekniikka. Väri ja laatu aina työselityksen betonireseptiin asti ratkaistiin Pertin mallikappaleiden avulla. Vielä elementtien valuvaiheessa betonin laatusa ja pinnan sileys varmistettiin paikalle tuoduilla mallikappaleilla.

Koska jokainen elementti on erimuotoinen valittiin muottitekniikaksi lasikuitumuotti. Raudoitettujen istutusaltaan elementit valettiin umpeen. Betonin sideaineeksi päädyttiin ulkonäkösyistä valkosementtiin, jota sävytettiin pienellä määrällä mustaa ja sinistä pigmenttiä. Pinta käsiteltiin graffitisuojaa-aineilla ja kevyesti vahalla, jolla syntyi pintaan kaunis kiilto. Torin penkkisaarekkeen valoi *Vihdin Betoni Oy*.

Vesipeilin betonielementit valmisti *Betoniluoma Oy*. Elementtisuunnittelussa mukana olleen varatoimitusjohtaja *Mikko Torvelan*

mukaan muottien valmistus oli millintarkkaa, jotta elementit saatiin asennettua tarkasti toisiinsa. Teräsmuotteihin valetut penkkielementit asennettiin ja liitettiin toisiinsa työmaalla.

Vesipeilin kokonaisuus taideteoksineen, samoin kuin torin ja puiston toteutuneet ja vielä toteuttamatta olevat taideteokset ovat osa keskustan taidekonseptia. Kaupungin taidemuseo nimesi kilpailun jälkeisen suunnittelun työryhmään mukaan taiteilijat *Outi Turpeinen, Merja Ranki, Riikka Latva-Somppi ja Jaana Brinck (Taiteilijaryhmä ART4)*. Altaan teoksien valaistussuunnittelu on *Valoa design Oy:n* käsialaa.

Elokuun alussa 2016 kaupunki järjesti taidesekustan avajaiset, joihin osallistui suuri määrä kaupunkilaisia.

3 Vesipeilin kaareva penkki rajautuu Vantaan kaupungintaloon.

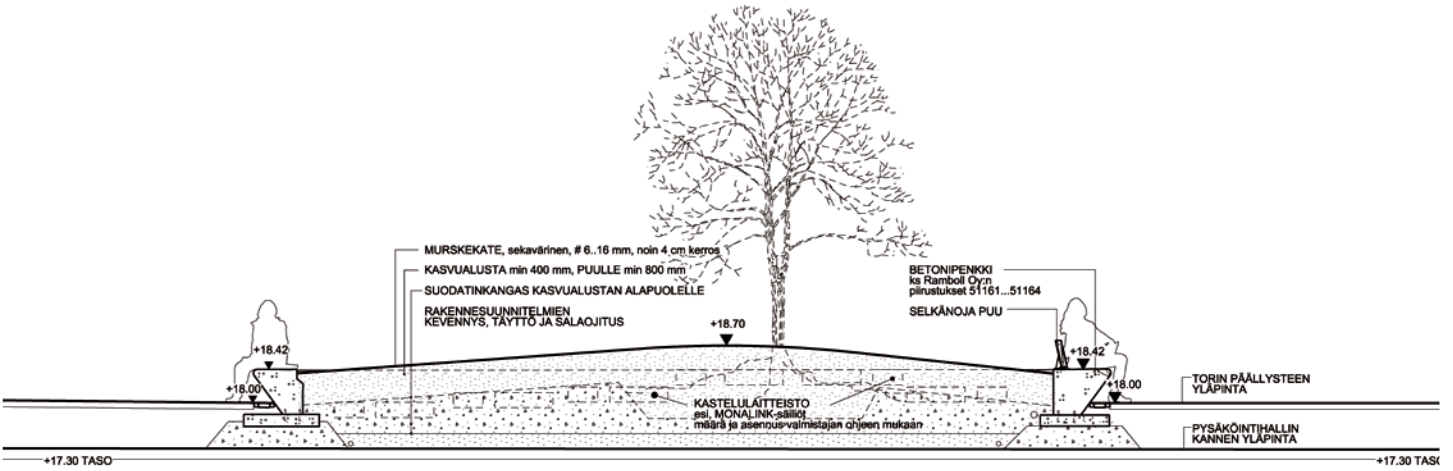
4 Toriaukion betonipenkki

5 Toriaukion penkin leikkaus A-A

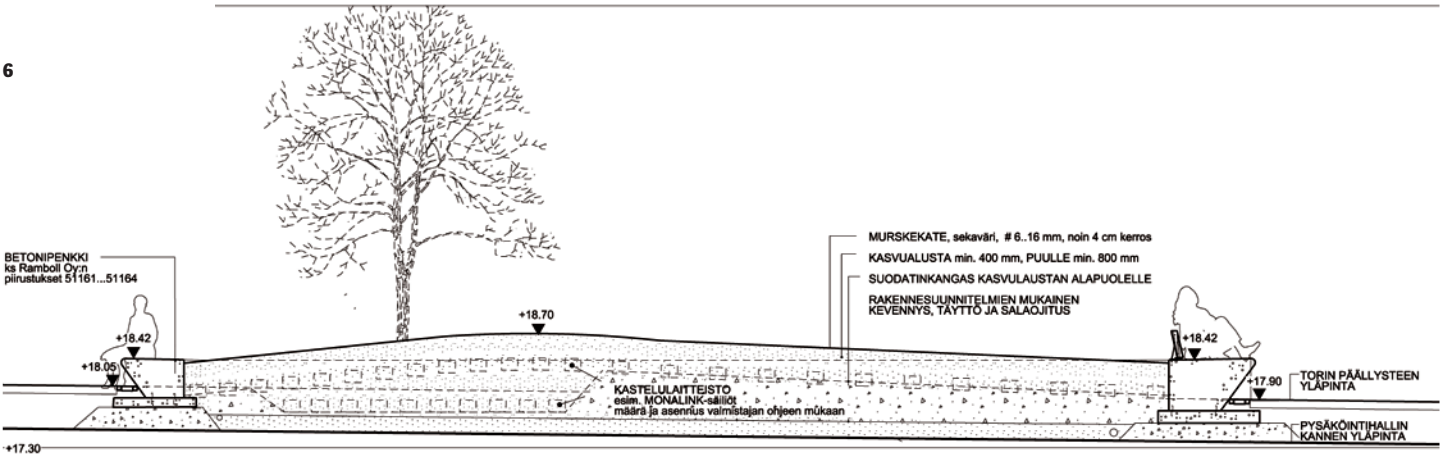
6 Toriaukion penkin leikkaus B-B

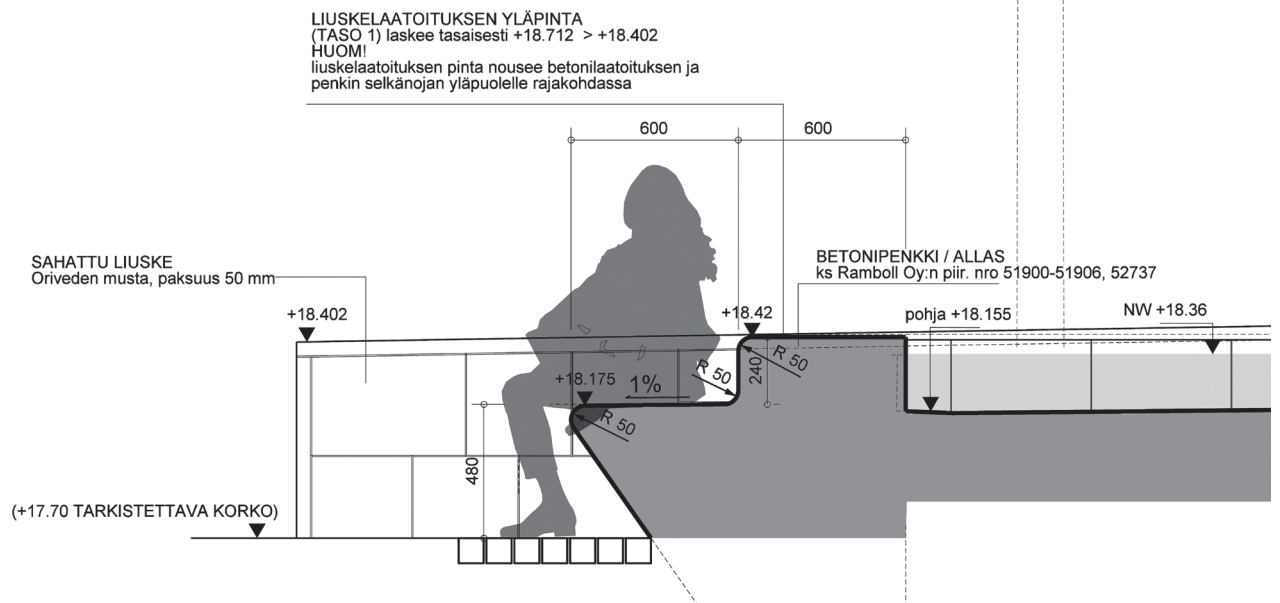

4

5

7

Pertti Kukkonen

8

Grete Hemgård

9

7 Vesipeili-penkin leikkauspiirros

8 Toriaukion betonipenkin asennustyö käynnissä.

9 Vesipeili-penkin asennus oli mittatarkkaa työtä.

10 Vesipeili-penkki on kokonaistaideteos.

11 Toriaukion penkki rajaa ja ohjaa ympäristönsä toimintoja.

10

11

Sakari Manninen / Vantaan kaupunki

12

Sakari Manninen / Vantaan kaupunki

13

12 Vesipeili-penkki on itsessään taideteos. Siihen liittyy Merja Rankin ja Outi Turpeisen "Apaja"-teos pronssisine kalastajatyttöineen ja valokaloineen. Viereisellä penkillä on lisäksi pronssista veistetyt takki, hattu ja salkku.

13 Kalastajatyttö on osa Vesipeilin taideteoksia.

14 Riikka Latva-Sompin "Kotiseutu"-teoksessa on kotiseutuneuvos Lauri Leppäsen tekstiä käännettynä yhdelletoista kielelle. Tekstit on kaiverrettu mustiin graniittilaattoihin.

Vantaan betonipenkkitööt:

Rakennuttaja: Vantaan kaupunki/Kuntatekniikan keskus/Katutekniikka

Suunnittelu:

Pääsuunnittelu: Maisemasuunnittelu Hemgård; Gretel Hemgård, Tiina Taipale

Kunnallistekninen suunnittelu: Ramboll Oy; Jyrki Oinaanoja, Timo Malmelin

Rakennesuunnittelu: Ramboll Oy; Kari Nyrhinen 2013 asti, Harri Koskinen 2015 alkaen

Vesiallastekniikka: Foxtail Oy Steeltime; Timo Evers

Valaistussuunnittelu: Valoa design Oy; Roope Siirainen, Arto Heiskanen 2015 asti

Sähkösuunnittelu: Ramboll Oy; Jaana Riikonen, Johannes Raunio 2015 alkaen sekä Insinööritoimisto Stacon Oy; Kalevi Hämäläinen

Taiteilijat: Taiteilijaryhmä ART4; Outi Turpeinen, Merja Ranki, Riikka Latva-Somppi ja Jaana Brinck

Rakentaminen:

Toriaukion betonipenkki ja saareke 2014:

Päätoteuttaja: Telasteel Oy; Matti Virolainen
Betonin toimitus: Hyvinkään Betoni Oy
Valut ja asennus: Vihdin Betoni Oy – suunnittelija-valvojana Betonipallas Oy; Pertti Kukkonen

Kiveystyöt: Suomen Maisemarakentaja Oy
Sähkötyöt: Seu Oy; Harri Rajala
Puutyöt: Wooden Oy; Ola Kukkasniemi

Vesipeili 2015:

Päätoteuttaja: EKT infra Oy; Kari Kivelä, Tuukka Lehto, Teemu Pohjonen
Betonielementit: Betoniluoma Oy; Sauli Hakala, Mikko Torvela
Sähkötyöt: Seu Oy; Harri Rajala

Sakari Manninen / Vantaan kaupunki

14

Impressive concrete works in Tikkurilantori Square

The long concrete bench by the water pool built in the Tikkurilantori Square in front of the Vantaa town hall building is characterised by its silky surface. The pool called "Water Mirror" was completed in the summer of 2016. The high standard of the concreting work became apparent already in November 2014, when the Square and the green island in the form of a free ellipse in the centre of the Square were finished. The island is framed by a concrete seat based on the same design work and vocabulary. The width of the seat varies, and it even turns into a divan in some points.

These themes originate, almost as such, from the winning entry submitted by Landscape Design Hemgård in January 2007 to the competition that concerned the design of the pedestrian centre of Tikkurila, complete with pedestrian streets, squares and parks.

After the parking facility was completed under the Square in front of the town hall in 2014, the first above-ground milestone could be realised: the paving of Tikkurilantori Square and the island bordered by the concrete seat.

The backrest of the seat forms an arch built from larch slats planed to shape for the seat part facing the square.

The Water Mirror pool and the island seats are concrete structures. The forms of the island and the pool benches have been adapted to the scale of the urban space.

The arches implemented in free form were demanding to implement in terms of the concreting technique. The colour and the quality of the concrete, down to the concrete mix specification in the work description, were resolved using specimens made by artist Pertti Kukkonen, who has produced several artworks in concrete. The manufacture of formwork for the precast concrete elements of the Water Mirror required extreme precision down to millimetre scale. The benches were cast in steel formwork and assembled together on the worksite.

The Water Mirror complex with the artworks, as well as the artworks of the Square and the park that have already been implemented or still remain to be implemented are all part of the art concept of the centre of Tikkurila.